

Sprawozdanie z działalności fundacji

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 roku o fundacjach (t.j. Dz.U. 2020 r. poz. 2167) oraz Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 36).

- Sprawozdawca wypełnia tylko przeznaczone dla niego białe pola;
- We wszystkich polach, w których nie będą wpisane odpowiednie informacje, należy wstawić pojedynczy znak myślnika (-);
- Pola wyboru należy uzupełnić przez wstawienie pojedynczego znaku X.

I. Dane fundacji

1. Nazwa fundacji	Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego				
	Kraj: Polska	Województwo: Mazowieckie	Powiat: Warszawa		
	Gmina: Warszawa	Ulica: Ks. I. Kłopotowskiego	Nr domu: 6		
	Nr lokalu: 59/60	Miejscowość: Warszawa	Kod pocztowy: 03-717		
	Nr telefonu (fakultatywne): 226163316	Adres poczty elektronicznej: frso@frso.pl	Nr faksu (fakultatywne):		
Adres do korespondencji (jeżeli jest inny niż adres siedziby):					
3. Nr REGON:	011734328	4. Data wpisu w KRS:	29.02.1996	5. Nr KRS:	153951

6. Dane członków	Imię i nazwisko	Funkcja
	Beata Juraszek-Kopacz Katarzyna Adamska-Dutkiewicz	Prezes Wiceprezes

II. Charakterystyka działalności fundacji w okresie sprawozdawczym

1. Określenie celów statutowych fundacji (ze statutu)

Celem Fundacji jest działalność oświatowa i naukowa, przede wszystkim w zakresie wspierania różnorodnych form aktywności, służących zdobywaniu przez obywateli umiejętności współuczestniczenia w kształtowaniu demokratycznego społeczeństwa, promowanie poprzez aktywizację środowisk lokalnych, postaw obywatelskich, wyrażających się w braniu odpowiedzialności za otaczającą nas społeczność i jej problemy.

Fundacja realizuje swoje cele w szczególności poprzez:

- 1) upowszechnianie i popularyzację idei Społeczeństwa Obywatelskiego, standardów w nim obowiązujących, informowanie o zagrożeniach dla jego Rozwoju oraz roli i miejscu w nim jednostki – w formach wskazanych w dalszych postanowieniach, a także w nie będących zwartymi wydawnictwami środkach masowego przekazu,
- 2) udzielanie pomocy organizacyjnej, technicznej i intelektualnej osobom i jednostkom organizacyjnym, pragnącym zdobyć wiedzę o Społeczeństwie Obywatelskim, a także podejmującym działania na rzecz aktywnego udziału w życiu i Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego,
- 3) organizowanie i wspomaganie rzeczowe, co do programu i miejsca odbywania, praktyk i staży w organizacjach społecznych, zawodowych, gospodarczych, życia publicznego i podmiotach naukowych, służących zdobywaniu lub doskonaleniu wiedzy i umiejętności w zakresie aktywności społecznej,
- 4) udzielanie pomocy w organizowaniu wymiany doświadczeń zawodowych i naukowych w dziedzinach przyczyniających się do Rozwoju aktywności i świadomości obywatelskiej, w tym także między przedstawicielami społeczności naszego regionu Europy,
- 5) gromadzenie danych i informacji oraz prowadzenie badań dotyczących aktywności społecznej w rozwijających się demokracjach, udziału obywateli w życiu publicznym oraz upowszechnianie wyników i wniosków z badań tych wynikających,
- 6) organizowanie odczytów, seminariów, sympozjów, konferencji i paneli nie mających charakteru kształcenia ustawicznego,
- 7) współpracę z osobami i instytucjami krajowymi i zagranicznymi prowadzącymi działalność w zakresie objętym celami Fundacji,
- 8) udzielanie stypendiów osobom fizycznym lub darowizn i dotacji na rzecz osób prawnych realizujących w swojej działalności cele zbliżone do celów statutowych Fundacji,
- 9) działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- 10) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- 11) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji,
- 12) działalność wspomagającą technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające w sferze pożytku publicznego.

2. Zasady, formy i zakres działalności statutowej z podaniem realizacji celów statutowych (*odnoszące się do faktycznie wykonywanej działalności statutowej w roku sprawozdawczym*)

W roku 2022 Fundacja przeprowadziła – łącznie z programami opisanymi oddzielnie – ponad 3776. godzin doradztwa/szkoleń/seminariów/animacji lokalnej w zakresie tematyki związanej z zarządzaniem organizacjami pozarządowymi, zarządzaniem finansami w NGO, księgowości w NGO, zarządzania organizacją, pozyskiwania środków na działalność, wzmocnienia organizacji, działalności podmiotów szeroko rozumianej ekonomii społecznej.

Główne obszary szkoleniowe to:

- zarządzanie organizacją/PES
- zarządzanie finansami
- pozyskiwanie środków na działalność
- ekonomia społeczna
- aktywność obywatelska
- funkcjonowanie podmiotów ekonomii społecznej

W szkoleniach i seminariach oraz innych wydarzeniach realizowanych przez Fundację uczestniczyło łącznie ponad 1950 osób, przedstawicieli różnorodnych miejscowości, społeczności lokalnych, podmiotów ekonomii społecznej oraz organizacji pozarządowych z terenu kraju.

Nasze szkolenia, poradnictwo i konsultacje realizowaliśmy m.in. w Warszawie, Siedlcach, Mińsku Mazowieckim, Raszynie, Piasecznie, Górze Kalwarii i wielu innych mniejszych i większych miejscowościach.

Stołeczne Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych

W roku 2022, podobnie jak w latach poprzednich, FRSO było partnerem projektu Stołeczne Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych realizowanego przez grupę warszawskich organizacji wspierających. Partnerami w projekcie są: Stowarzyszenie BORIS, FRSO, Stowarzyszenie KLON/Jawor oraz Centrum Szpitalna. Projekt jest finansowany ze środków miasta stołecznego Warszawy, w ramach dotacji udzielonej partnerstwu.

Konsultacje ogólne

FRSO w ramach SCWO udzielało konsultacji z szeroko rozumianego zarządzania organizacjami pozarządowymi i współpracy z m.st. Warszawa, według zakresu opisanego w ofercie. Konsultacje były adresowane do przedstawicieli i osób współpracujących z ngo działającymi na rzecz mieszkańców Warszawy, w tym ngo-sów z KDSów, a także do osób chcących założyć organizację.

Organizacje, niezaangażowane w KDS-sy, oraz osoby planujące założenie, były informowane o tym, że istnieją takie struktury i zachęcane do włączenia się w ich prace. Z konsultacji skorzystały także ngo działające w partnerstwach i/ lub realizujące partnerskie projekty.

Konsultanci byli dostępni na dyżurach od poniedziałku do piątku w godzinach dogodnych dla klientów, ustalonych z innymi partnerami tj. pomiędzy 9.00 - 17.00.

Jeśli pojawiła się potrzeba konsultacje były udzielane w innym czasie.

Poradnictwo prawne

Poradnictwo prawne było świadczone przez radcę prawnego. Porady trwały zazwyczaj ok. 30 – 45 minut i obowiązywały na nie wcześniejsze zapisy telefoniczne. Przykładowe problemy z którymi zgłaszały się organizacje:

- zindywidualizowane zapisy w statutach,
- zmiany statutów
- rejestracja i zgłaszanie zmian ze szczególnym uwzględnieniem uwag KRS do wniosków i dokumentów
- prawo pracy
- prawo autorskie
- sprawy administracyjne w tym odwołania od decyzji administracyjnych w sprawie dotacji

- sprawy sporne związane z prowadzeniem organizacji (ważność decyzji, ważność wyborów itp.)
- konsultacje umów zawieranych przez organizacje.

Pozostałe poradnictwo specjalistyczne, księgowo i finansowo/strategiczne

W ramach poradnictwa specjalistycznego, księgowego i finansowo/strategicznego świadczyliśmy pogłębione porady na tematy takie jak np.

- marketing,
- promocja,
- fundraising, zdobywanie środków na działalność,
- prowadzenie sprzedażowych form działalności (działalność odpłatna pożytku publicznego, działalność gospodarcza),
- zarządzania finansami całej organizacji pozarządowej w szczególności planowanie i realizacja budżetów rocznych,
- tworzenie strategii, pomoc w rozwiązywaniu konfliktów itp.
- prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów
- prowadzenie pełnych ksiąg rachunkowych w formie papierowej i komputerowej
- prawidłowe księgowanie operacji finansowych
- zakresu danych do przygotowania deklaracji CIT8
- przygotowanie sprawozdań finansowych w formie elektronicznej, przygotowanie umów cywilnoprawnych
- zagadnień oskładkowania ZUS
- rozliczenia z urzędem skarbowym
- sprawozdań merytorycznych dla OPP i fundacji
- Forma poradnictwa specjalistycznego cieszyła się dużą popularnością ze względu na możliwość udzielenia szybko bardzo indywidualnej pomocy.

Szkolenia

1. 28.02.2022 „Moje pierwsze dotacje”
2. 21.04.2022 "ABC budżetowania,,
3. 22.04.2022 „Budżet roczny organizacji-poznaj narzędzie”
4. 05.05.2022 „Planowanie działań w projekcie a ich budżet wraz z kosztami”
5. 06.05.2022 „Planowanie, monitorowanie projektu i sprawozdanie w części finansowej”.
6. 24.06.2022 „Zapewnianie dostępności w projektach”
7. 27.06.2022 „Działalność ekonomiczna NGO-plusy i minusy w kontekście finansów”
8. 28.06.2022 „Jak planować rozwój działalności ekonomicznej-poznaj narzędzie (polityka cenowa, volumen sprzedaży, koszty operacyjne)”
9. 20.10.2022 „Aspekty finansowe dla zarządzających organizacją pozarządową”
10. 14.12.2022 „Aspekty finansowe dla zarządzających organizacją pozarządową”
11. 16.12.2022 „Pozarządowe ABC-co trzeba wiedzieć o obowiązkach, kontrolach i karach”
12. 19.12.2022 „Pozyskiwanie środków na działalność”
13. 20.12.2022 Aspekty finansowe dla zarządzających organizacją pozarządową”
14. 28.12.2022 „Jak zapanować nad finansami w organizacji pozarządowej”

Seminaria

Seminaria to spotkania krótsze, mniej formalne, przeznaczone dla większej liczby osób. Ich uczestnikami, jak w przypadku szkoleń byli organizacje działających na rzecz mieszkańców i mieszkańek miasta, w tym dla te które działają w KDSach, urzędnicy współpracujących z organizacjami, osoby tworzące organizacje. Seminaria to spotkania od 3 do 5 godzin dydaktycznych dla 10 do 40 osób.

FRSO zrealizowała 6 seminariów:

1. 29.03.2022 „Jak pomagać uchodźcom z Ukrainy-apekty prawne i praktyczne”
2. 23.11.2022 „Sprawozdanie z realizacji zadania publicznego”
3. 30.11.2022 „Zmiany w prawie pracy 2022-prawne aspekty zatrudniania pracowników”.
4. 02.12.2022 „Fundraising w Internecie”
5. 21.12.2022 „Koniec roku -o czym warto pamiętać”
6. 27.12.2022 „Sprawozdanie z działalności fundacji-obecne przepisy i planowane zmiany”

Spotkania sieciujące

W dniu 16 grudnia 2022 roku odbyło się pierwsze z trzech zaplanowanych w projekcie spotkań sieciujących organizacje pozarządowe, biznes i świat nauki. Wzięły w nim udział 22 osoby. Prowadziła je Beata Juraszek-Kopacz, a uczestniczyli w nim przedstawiciele organizacji pozarządowych i dwóch uczelni oraz 3 firm. Spotkanie odbyło się w Klubie Złoty Osioł, prowadzonym przez spółdzielnię socjalną Pokój Sztuki. Na spotkanie zaprosiliśmy przede wszystkim organizacje działające w obszarze oświaty, aktywne w Branżowej Komisji Dialogu Społecznego.

W pierwszej części spotkania swoje doświadczenie i przemyślenia na temat współpracy trójsektorowej przedstawili pan Władysław Grochowski, właściciel i prezes zarządu Grupy Arche, oraz pani Agata Łuczyńska, prezeska Fundacji Szkoła z klasą. W drugiej części spotkania odbyła się dyskusja, wymiana doświadczeń oraz rozmowy sieciujące pomiędzy uczestnikami.

Spotkania z KDS

W raportowanym okresie jedno z przeprowadzonych seminariów było przygotowane i prowadzone z udziałem DKDS Praga Północ i przedstawicielkami Urzędu - dotyczyło „Sprawozdania z realizacji zadania publicznego”.

Ponadto zrealizowano 4 spotkania z KDS: o działaniach SCWO i badaniu potrzeb ngo dla DKDS Praga Północ, DKDS Rembertów oraz DKDS Wola - nawiązana współpraca będzie kontynuowana w 2023 roku.

Program „Wspieranie Organizacji Pozarządowych – Fimango - Zarządzanie finansami w organizacjach pozarządowych”

Program Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności „Fimango – zarządzanie finansami w organizacjach pozarządowych” jest realizowany przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego od 2001 roku. Od kilkunastu lat podnosi kompetencje księgowo, finansowe i zarządcze organizacji z całej Polski, zwłaszcza z mniejszych ośrodków, gdzie dostęp do szkoleń i profesjonalnego wsparcia jest mocno utrudniony. Ciągłe powstają nowe organizacje potrzebujące wsparcia na podstawowym poziomie, zmieniają się przepisy i interpretacje wymagające uwzględnienia przez organizacje już istniejące, rośnie też świadomość prawna organizacji i coraz częściej nieświadomą niekompetencję zastępuje świadoma niekompetencja, co oznacza stały wzrost popytu na usługi poradnicze i szkoleniowe.

FRSO w ciągu kilkunastu lat realizowania programu Fimango wypracowało sobie silną markę, a konsultanci i konsultantki świadczący poradnictwo w ramach Fimango należą do najlepszych ekspertów w swojej dziedzinie. Niemalający popyt na usługi doradcze i nierosnąca podaż dobrze przygotowanych poradników były powodem, dla którego w ramach edycji Programu w roku 2016, wdrożono po raz pierwszy komponent szkoleń Doradców Lokalnych Fimango. Z uwagi na to, że ośrodki Działaj Lokalnie – programu Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii

w Polsce - często pełnią rolę lokalnego ośrodka wsparcia i zatrudniają kadry już udzielające – na różną skalę – pomocy innym organizacjom, współpraca z nimi w ramach Programu pozwoli w przyszłości skuteczniej docierać ze wsparciem do lokalnych organizacji, a także wzmocnić merytorycznie same ośrodki. W raportowanej edycji uruchomiono po raz kolejny cykl szkoleń dla Doradców Lokalnych. Kontynuowano także prace nad tworzeniem Sieci Doradców Lokalnych, złożonej z certyfikowanych absolwentów szkoleń. Sieć utworzona z osób rekrutowanych z ośrodków Działaj Lokalnie oraz innych programów PAFW przy merytorycznym wsparciu Fimango świadczy już lokalnie usługi poradnicze z zakresu szeroko rozumianego zarządzania finansami.

Celem zakończonej właśnie edycji Programu było stworzenie lokalnym organizacjom z całej Polski, w tym szczególnie z miejsc objętych działaniem ośrodków Działaj Lokalnie stałego dostępu do wysokiej jakości szkoleń i poradnictwa na temat szeroko pojętego zarządzania finansami. Funkcjonowanie Sieci Doradców Lokalnych Fimango, w oparciu o zasoby merytoryczne dwóch programów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności – Fimango oraz Działaj Lokalnie, (a także innych programów PAFW) innych stanowi skuteczne narzędzie do realizacji założonego celu. W okresie 1 styczeń - 31 grudzień 2022 zrealizowano następujące działania:

Kurs Doradców Lokalnych Fimango

W obecnej edycji po raz szósty przeprowadziliśmy cykl szkoleń Doradców Lokalnych Fimango – programu szkoleniowego adresowanego do liderów, działaczy i pracowników Ośrodków Działaj Lokalnie oraz innych programów PAFW, chcących podnieść swoje kompetencje doradcze i świadczyć takie usługi lokalnie, we współpracy z Fundacją. Docelowo, wyszkoleni w ramach Programu lokalni doradcy świadczą na swoim terenie wsparcie doradcze w podobnym zakresie, jak obecnie Fundacja. Kontynuowaliśmy także pracę z absolwentami poprzednich edycji oraz ich proces certyfikacji

Informację o rekrutacji do udziału w kursie wysłano do przedstawicieli Akademii Rozwoju Filantropii, z prośbą o rozesłanie materiałów promocyjno-informacyjnych do ODL. Trafiła także do programów Seniorzy w Akcji, Liderzy PAFW oraz Programu Równać Szanse.

O promocję poproszono również Federację Mazovia. O jej rozpowszechnianie zostali poproszeni Doradcy już działający w Sieci. FRSO prowadziła także rekrutację za pomocą profilu na fb, na stronie frso.pl, poprzez ogłoszenia na ngo.pl oraz newsletter Fimango. Wyboru ostatecznego składu uczestników dokonano na podstawie ankiet zgłoszeniowych, w których uczestnicy musieli nie tylko przedstawić się od strony zawodowej, ale także opisać, w jaki sposób zamierzają wykorzystać nabytą wiedzę i jak udział w kursie może wzmocnić ich organizację, zwłaszcza w kontekście zdolności do wspierania innych organizacji na swoim terenie.

Do raportowanej edycji Programu zgłosiło się 27 osób. Z tej grupy do udziału w szkoleniach wybrano 25 osób, z których 10 deklorowało współpracę z Ośrodkami Działaj Lokalnie. Ostatecznie w szkoleniach doradców brało udział od 19 do 22 osób z odpowiednio 17-20 organizacji. Osoby spoza Ośrodków Działaj Lokalnie są w większości absolwentami programu Fimango lub zostali poleceni przez absolwentów SDL.

Szkolenia dla doradców lokalnych realizowane były w 4 trzydniowych sesjach odbywających się mniej więcej co miesiąc z przerwą w okresie wakacyjnym, w terminach: 4-7 kwietnia (sesja zdalna), 9-12 maja (sesja zdalna), 6-8 czerwca (sesja stacjonarna) i 7-9 września (sesja stacjonarna). Szkolenia dla VI edycji SDL objęły następujące zagadnienia:

- Podstawy księgowości w organizacji pozarządowej
- Kadry i płace w organizacji pozarządowej
- Planowanie finansowe
- Narzędzie do planowania i zarządzania finansami – Planner,
- Budżety projektów
- Księgowość a rozliczanie projektów
- Monitoring i sprawozdawczość finansowa, w tym dla OPP
- Sprawozdawczość roczna
- Działalność gospodarcza i odpłatna pożytku publicznego
- Wybrane prawne aspekty funkcjonowania organizacji
- Podatki, deklaracje podatkowe
- Praktyczne tworzenie polityki rachunkowości
- Prawne aspekty pozyskiwania środków oraz wybrane przykłady skutecznego fundraisingu
- Współpraca organizacji z biurem rachunkowym
- Podstawy asertywności
- Narzędzia pracy doradcy i formy poradnictwa
- Wybrane obszary działalności organizacji pozarządowej w zeznaniu podatkowym CIT
- Standard doradztwa

Równolegle odbyły się sesje dla Absolwentów w terminach: 6-8 czerwca i 7-9 września (sesje stacjonarne).

Szkolenia dla grup absolwentów dotyczyły następujących zagadnień:

Sesja czerwcowa, prowadzona przez ekspertów zewnętrznych m.in z zespołu FAOO oraz Doradców z SDL:

Formalności w pozyskiwania środków finansowych – Grzegorz Wiaderek,
Planowanie finansów w organizacjach pozarządowych – Lidia Kuczmierowska – FAOO,
Doradcy Doradcom – doświadczenia z realizacji akcji fundraisingowych Giving Circle Polska i Global Giving,
Współpraca z biznesem – Agata Tomaszewska – ekspertka i doradczyni,
Jak prowadzić crowdfunding w organizacjach pozarządowych – Andrzej Pietrucha – FAOO,
Fundraisingowe doświadczenia praktyczne w pozyskiwaniu wsparcia – Allegro Charytatywni,
Vuyap i innych form pomocy, oraz Fundraisingowe doświadczenia praktyczne w pozyskiwaniu wsparcia od osób fizycznych poprzez zbiórki na Wpłacam - ngo.pl, serwisy Zrzutka.pl, Wpłacam.to oraz platformy Patronite.pl – Konrad Jędrasz – Stowarzyszenie ANIMO – Odważ się żyć!
Udział w sesji wzięło 15 Absolwentów.

Sesja wrześniowa, prowadzona przez ekspertów zewnętrznych:

Aspekty prawne – rodzaje podmiotów ekonomii społecznej na przykładzie sp. z o.o., fundacji i stowarzyszenia – podobieństwa i różnice istotne ze względów księgowo – podatkowych, – spółdzielnie socjalne i spółki z o.o. non profit w polskim prawie.

Wybrane regulacje prawne dot. spółdzielni socjalnych i spółek z o.o. (wnoszenie własnego kapitału, podział nadwyżki bilansowej, fundusze własne).

Podatki w podmiotach ekonomii społecznej.

Podatek dochodowy od osób prawnych w spółdzielni socjalnej i spółce z o.o. non profit. Analiza statutów spółdzielni i organizacji pozarządowych oraz umów spółek na przykładowych dokumentach.

Podatek VAT w podmiotach ekonomii społecznej. Istota prewspółczynnika.

Sprawozdanie finansowe – spółek z o.o., spółdzielni socjalnych i organizacji pozarządowych.

Rachunkowość podmiotów ekonomii społecznej.

Zajęcia poprowadzili Waldemar Żbik i Justyna Janota.

Udział w sesji wzięło 17 Absolwentów.

Szkolenia były uzupełnione indywidualnym mentoringiem – indywidualną pracą z ekspertami nad prowadzeniem porad i rozwojem merytorycznym. Mentoring dla doradców SDL świadczą eksperci FRSO: Katarzyna Adamska-Dutkiewicz, Beata Juraszek-Kopacz, Karolina Cyran-Juraszek, Katarzyna Sadło i inni pracownicy w przypadku indywidualnych zagadnień specjalistycznych.

Ze względu na wygodę uczestników Kursu comiesięczne sesje mentoringowe odbywały się w formach zdalnych w ramach webinarium pod nazwą Okienko Doradcy, w ramach której omawiano aktualne problemy z zakresu finansów i rozliczeń. Część z webinarium prowadzili zarówno uczestnicy VI edycji, jak i absolwenci. Ci ostatni angażowali się również w prowadzenie szkoleń otwartych i regionalnych.

W szkoleniach wzięło udział łącznie 45 osób (22 nowych uczestników i 23 absolwentów).

Kurs ukończyło 19 osób (w umowie zakładano 15 osób). W ramach porozumienia z uczestnikami, zgodnie z regulaminem Kursu, wszyscy mieli „odpracować” godziny poradnicze w wymiarze równym łącznej liczbie godzin kursu, czyli 64.

Z uwagi na zróżnicowany poziom merytoryczny i metodologiczny uczestników część uczestników swoje godziny będą odpracowywać jeszcze w kolejnym roku.

I. Sieć Doradców Lokalnych

Skład sieci

Certyfikowani absolwenci oraz kandydaci i kandydatki (osoby, które zakończyły ścieżkę edukacyjną i są w trakcie certyfikacji) wszystkich sześciu ścieżek tworzą Sieć Doradców Lokalnych, w ramach której świadczą usługi dla lokalnych organizacji.

W raportowanym okresie 9 osób zdobyło certyfikat po raz pierwszy, a 22 osoby go przedłużyły na kolejne dwa lata (w tym 12 osób przedłużyło swój certyfikat już po raz drugi, dla pozostałych 10 osób było to pierwsze przedłużenie).

Na dzień 31 grudnia 2022 roku liczba certyfikowanych doradców wynosi **54 osoby, w tym 3 osoby z szóstej, raportowanej edycji kursu**. Łączna liczba absolwentów utrzymujących kontakt ze sobą

oraz z FRSO to **76** osób.

Porady lokalne

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 roku aktywni absolwenci oraz uczestnicy uzyskujący certyfikat udokumentowali przeprowadzenie **2314 h** godzin porad dla **626** lokalnych organizacji. Zgodnie z umową planowano 1500 h dla 50 organizacji.

Wsparcie FRSO

Oprócz udziału w zjazdach edukacyjnych i integracyjnych oraz mentoringu certyfikowani absolwenci korzystają z Funduszu Motywacyjnego. W raportowanym okresie z Funduszu skorzystało 18 osób. Środki zostały wykorzystane m. in. na: e-booki, książki, szkolenia, dofinansowanie do studiów oraz oprogramowanie. Fundusz można było wykorzystać również na drobny sprzęt do pracy zdalnej.

Grupa na FB

Uczestnicy wszystkich edycji zostali zaproszenie do istniejącej od II edycji grupy zamkniętej na profilu fb o nazwie Sieć Doradców Lokalnych Fimango. Zrzesza ona obecnie 110 osób – w tym osoby związane z realizacją programu SDL – doradców, opiekuna grupy, mentorów.

Wpisy są moderowane i zawierają propozycje merytoryczne od uczestników, pytania – poparte wymianą opinii i wzajemnym doradztwem, linkami do zewnętrznych materiałów, publikacji, artykułów, m.in. z portalu ngo.pl. Poziom dyskusji jest wysoki i profesjonalny.

Strefa Doradcy

W raportowanej edycji programu Fimango odbywały się prace na budowę Strefy Doradcy na stronie www.frso.pl.

Jej celem jest zebranie w jednym miejscu wszystkich materiałów merytorycznych, których baza wciąż się rozrasta (do tej pory są dostępne na dysku Google – materiały ze szkoleń, wzory pism, etc. – oraz na yt – nagrania ze szkoleń i webinarów). Dla wygody naszych Doradców postanowiliśmy zebrać je na naszej stronie i umożliwić wszystkim zainteresowanym dostęp do nich poprzez indywidualne konto użytkownika. Ponadto Doradcy zyskali w ten sposób możliwość wglądu i samodzielnej edycji swoich danych na stronie (oraz mapie) Doradców Lokalnych.

Strefa Doradcy została zaprojektowana i wykonana. Została poddana ocenie samych zainteresowanych. Ostatni kwartał 2022 roku upłynął nam na wdrażaniu rekomendacji uzyskanych od Doradców. Uruchomienie strefy planowane jest w roku 2023.

Promocja Sieci

Regularnie aktualizowana jest interaktywna mapa doradców dostępna na stronie FRSO pod linkiem: <https://frso.pl/doradcy-lokalni/>. Członkowie Sieci oraz uczestnicy VI edycji SDL otrzymali plakaty promujące usługi doradców lokalnych, które umieścili

w swoich miejscach pracy oraz lokalnych urzędach, z którymi współpracują. Dodatkową funkcjonalnością wdrożoną w raportowanej edycji programu jest formularz kontaktowy umieszczony na stronie <https://frso.pl/formularz-kontaktu-z-doradca-lokalnym/> (bezpośrednio podlinkowanej pod mapą Doradców), który umożliwia organizacji poszukującej wsparcia bezpośredni kontakt z wybranym Doradcą.

Zgodnie ze zgłaszanym przez członków Sieci zapotrzebowaniem były także przygotowywane wizytówki Doradcy.

Przeprowadzono również kolejną sesję zdjęciową dla Doradców Lokalnych. Portrety umieszczono pod mapą rozmieszczenia Doradców Lokalnych na terytorium Polski. Portrety były również wykorzystywane do promocji indywidualnych Doradców Lokalnych na profilu fb FRSO oraz do celów informacyjnych na lokalnych stronach internetowych organizacji, w których pracują Doradcy Lokalni.

Strona frso.pl jest obecnie zgodna z wytycznymi WCAG, co też ma duże znaczenie dla dostępności dla szerszego grona odwiedzających, w tym osób niewidomych oraz niedowidzących. W pierwszym kwartale 2022 roku odbyły się konsultacje dotyczące obligatoryjnych zasad zwiększania dostępności dla osób o specjalnych potrzebach (m.in. osób z niepełnosprawnością) pod kontem użytkownika naszej strony oraz profilu na fb przez osobę niewidzącą. Strona i profil zostały

ocenione pozytywnie. Konsultacja dotyczyła zarówno układu strony, jasności przekazu, jakości tekstów alternatywnych do zdjęć, etc. Poradę poprowadziła Magdalena Rutkowska, trenerka i konsultantka.

W raportowanym okresie zostały nagrane 2 filmy służące do promocji usług Doradców SDL wśród lokalnych organizacji. Pierwszy z nich to ok. 2-minutowa wizytówka zawierająca wszystkie najważniejsze informacje dotyczące Sieci Doradców Lokalnych – czym jest, kim są działający w niej eksperci, dla kogo działają, jak się z nimi skontaktować, etc. Jest przeznaczony m.in. do wyświetlania we wstępie do szkoleń prowadzonych przez FRSO i przez Doradców. Drugi film zawiera wszystkie powyższe informacje uzupełnione o fragmenty wywiadów z Doradcami SDL, klientami Doradców i krótki reportaż z działań organizacji, która regularnie korzysta ze wsparcia SDL. Oba filmy zostały skonsultowane z Doradcami, uzupełnione i po zaakceptowaniu przez PAFW będą stanowiły istotny element promocji SDL w 2023 roku.

Filmy są dostępne pod linkami:

<https://www.youtube.com/watch?v=H14t5wrtx7M> (wersja krótsza)

https://youtu.be/3vwAW_PNj9o (wersja dłuższa)

Kontynuowano upowszechnianie ulotki promującej cały program Fimango oraz jednocześnie Sieć Doradców Lokalnych. Oprócz tego ulotka jest dostępna w wersji elektronicznej.

Wykonano baner służący do promocji usług Doradców SDL wśród lokalnych organizacji.

Kontynuowano współpracę w zakresie promocji i informacji o SDL z Akademią Rozwoju Filantropii – w czasie Szkoleń dla przedstawicieli Ośrodków Działaj Lokalnie i Lokalnych Partnerstw PAFW wręczono przedłużenie certyfikatów i przekazywano informacje o działaniach Doradców reprezentujących jednocześnie SDL i działających w ODL-ach. Ponadto promowano SDL przy wydarzeniach dla potencjalnych klientów/odbiorców wsparcia świadczonego w ramach programu Fimango. Były to: Spotkania Organizacji Działających na Obszarach Wiejskich w Starych Jabłonkach oraz 18 Mazowieckie Forum Inicjatyw Pozarządowych w Warszawie.

II. Szkolenia, poradnictwo, webinaria, filmy edukacyjne

Szkolenia podstawowe – regionalne (stacjonarne) i ogólnopolskie (zdalne)

Szkolenia podstawowe od lat cieszą się ogromnym zainteresowaniem, na najpopularniejsze z nich otrzymujemy po kilka zgłoszeń na jedno miejsce. Program Fimango od lat pozostaje jedynym ogólnopolskim bezpłatnym programem edukacyjnym adresowanym do organizacji pozarządowych bez względu na branżę i miejsce działania. Z dotychczasowych doświadczeń FRSO wynika, że zetknięcie się z innymi organizacjami wpływa stymulująco na rozwój, otwiera nowe możliwości i pozwala nawiązywać ciekawe kontakty oraz na wymianę doświadczeń, nawet w formach zdalnych.

Zgodnie z umową przeprowadzono następujące szkolenia regionalne:

- 28 stycznia – Katarzyna Sadło – **Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych**, 41 uczestników z 36 organizacji (zdalne, 4h) – zgłoszeń 132
- 10 marca – Edyta Koper – **CIT-8 dla KGW** – 65 uczestników z 55 organizacji (zdalne, 2h) - zgłoszeń 87
- 25 kwietnia – Waja Jabłonowska - **Zatrudnienie migrantów przymusowych, aspekty prawne i społeczne**, 4 osoby z 4 organizacji (zdalne, 4h) – zgłoszeń 6
- 21-22 maja, Kielce – Beata Juraszek-Kopacz – **Pozyskiwanie środków na działalność lokalnych organizacji**, 13 uczestników z 12 organizacji (stacjonarne, 12h)
- 1, 8, 15, 22 czerwca - Edyta Koper (Doradczynie SDL) – **UEPiK dla KGW**, 29 uczestników z 27 organizacji (zdalne, łącznie 12h) - zgłoszeń 202
- 9-10 czerwca, Starogard Gdański – Katarzyna Sadło – **ABC pomagania Ukrainie**, 18 uczestników z 13 organizacji (stacjonarne, 12h), na zaproszenie Marcina Karwowskiego (uczestnika IV edycji SDL ze Stowarzyszenia Pozytywni) – zgłoszeń 18
- 20 października i 9 grudnia, Pokrzywnica – Beata Juraszek-Kopacz – **Zarządzanie zespołem finansowym w organizacji i Pisanie dobrych wniosków o dotacje**, łącznie 31 uczestników z 18 organizacji (stacjonarne, łącznie 12h) na zaproszenie Aleksandry Ziółek (uczestniczki VI edycji SDL z LGD Zielone Mosty Narwi) – zgłoszeń 34

Łącznie w szkoleniach podstawowych/regionalnych wzięło udział **230** przedstawicieli **192** organizacji pozarządowych z całej Polski. Zrealizowano 58 godzin. We wszystkich szkoleniach zaobserwowano wzrost wiedzy i umiejętności. Średnia ocena przydatności szkolenia w pięciostopniowej skali wyniosła 4,85, a średnia ocena prowadzących – 4,9.

Szkolenia lokalne

Szkolenia lokalne to kolejna forma wsparcia adresowana szczególnie do organizacji z mniejszych ośrodków, o utrudnionym dostępie do szkoleń. Wyjątkowość tej formy wsparcia polega na angażowaniu w ustalanie tematu szkolenia oraz organizację szkoleń samych ich odbiorców.

W programie zaplanowano **10** jednodniowych szkoleń realizowanych w pierwszej kolejności w miejscach działania Ośrodków Działaj Lokalnie i we współpracy z Doradcami wywodzącymi się z nich. Zostały one pomyślane jako jeszcze jedna forma związania uczestników Szkoleń Doradców Lokalnych Fimango z programem Fimango oraz nami.

W części z tych szkoleń znaczący udział merytoryczny mieli również Doradcy Lokalni Fimango.

W roku 2022 przeprowadzono następujące szkolenia lokalne:

- 17 lutego – Edyta Koper (Doradczynie SDL) - **Księgowość w KGW**, 26 uczestników z 25 organizacji (zdalne, 3h)
- 24 lutego – Edyta Koper (Doradczynie SDL) - **Księgowość w KGW**, 27 uczestników z 26 organizacji (zdalne, 3h)
- 3 marca – Edyta Koper (Doradczynie SDL) – **CIT-8 dla KGW**, 46 uczestników z 45 organizacji (zdalnie, 2h)
- 17 marca – Iwona Bańdosz (Doradczynie SDL) – **Zakładanie organizacji pozarządowej i pozyskiwanie środków na jej działalność**, 25 uczestników z 2 organizacji (stacjonarnie, 6h)
- 11 kwietnia – Iwona Bańdosz (Doradczynie SDL) – **Zakładanie organizacji pozarządowej i pozyskiwanie środków na jej działalność**, 15 uczestników (stacjonarnie, 6h)
- 12 września – Katarzyna Sadło na zamówienie organizacji z Mielca – **Nowe technologie dla ngo**, 20 uczestników z 15 organizacji (zdalnie, 6h)
- 7 listopada – Edyta Koper (Doradczynie SDL) na zamówienie Aldony Metlerskiej (Doradczynie SDL, uczestniczki III edycji) – **Księgowość w KGW**, 17 uczestników z 11 organizacji (stacjonarnie, 6h)
- 8 listopada – Arkadiusz Jarosiński – **Zmiany w prawie pracy w 2022 roku**, uczestnicy: 15 osób z 14 organizacji (zdalnie, 4h)
- 21 listopada – Arkadiusz Jarosiński – **Zmiany w prawie pracy w 2022 roku**, uczestnicy: 16 osób z 12 organizacji (zdalnie, 4h)
- 30 listopada – Katarzyna Sadło, na zamówienie Łukasza Torby (uczestnika VI edycji SDL) - **Pozyskiwanie środków na działalność lokalnych organizacji**, 20 uczestników z 3 organizacji (stacjonarne, 6h)

Łącznie w szkoleniach otwartych wzięło udział **227** osób ze **153** organizacji. Średnia ocen przydatności w pięciostopniowej skali wyniosła 4,8, średnia ocen prowadzących to 4,98.

Poradnictwo dla organizacji

Ważnym elementem programu Fimango uzupełniającym ofertę szkoleniową jest poradnictwo i konsultacje świadczone organizacjom pozarządowym z całej Polski.

W raportowanym okresie eksperci Fundacji z zakresu księgowości, prawa, pozyskiwania środków, zarządzania organizacją, zarządzania finansami świadczyli następujące wsparcie poradnicze organizacjom pozarządowym z całej Polski.

Stałe dyżury telefoniczne w wymiarze 26 godzin w miesiącu, z których skorzystać mogła każda organizacja bez wcześniejszego umawiania się. Czas dyżurów wyniósł 282 godzin, w czasie którego udzielono **170** porad dla **100** osób z **99** organizacji.

Konsultacje osobiste w wymiarze ok. 18 w miesiącu, z których mogła skorzystać każda organizacja po wcześniejszym umówieniu się, z możliwością przeprowadzenia konsultacji w siedzibie organizacji. Łącznie przeprowadzono **169** konsultacji dla 135 osób z 114 organizacji.

Łączny czas konsultacji osobistych wyniósł 337,5 godziny. W ramach tego zadania przeprowadzono także porady wyjazdowe: do Ostrowca Świętokrzyskiego dla 3 osób z 1 organizacji, w Boguszycach/Opolu na zaproszenie kandydatki na doradczynię SDL, uczestniczkę VI edycji dla 5 osób z 1 organizacji, w Zielonej Górze dla 6 osób z 1 organizacji, w Kielcach dla 12 osób z 1 organizacji. Łącznie przeprowadzono **339** porad i konsultacji dla **235** osób ze **213** organizacji.

Webinaria

W roku 2022 przeprowadziliśmy następujące webinaria publiczne:

- Konrad Jędrasz - **Zbieranie darowizn od osób prywatnych za pomocą zewnętrznych serwisów i usług internetowych**, link YT: <https://www.youtube.com/watch?v=ZjkLU-TzipU>
- Katarzyna Adamska-Dutkiewicz - **Sprawozdania z działalności fundacji – w 2022 i zmiany na 2023**, link YT: <https://www.youtube.com/watch?v=o7jgCJax0MQ>,
- Edyta Koper (Doradczyni SDL) - **UEPiK w KGW** – link YT: <https://youtu.be/M-IvvhfJheYs>

Łącznie w webinarium publicznych wzięło udział **28** uczestników, a wyświetleń było **2934**.

Przeprowadziliśmy następujące webinaria niepubliczne „Okienka Doradcy” adresowane do Sieci Doradców Lokalnych:

1. 27.02, Katarzyna Sadło, Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych
2. 7.02 Katarzyna Adamska-Dutkiewicz, Zmiany przepisów dla ngo na 2022 rok
3. 16.02 Katarzyna Adamska-Dutkiewicz, Standardy Doradztwa, Fundusz motywacyjny, informacje o Fimango 2022
4. 8.03, Katarzyna Adamska-Dutkiewicz, Katarzyna Sadło, Waja Jabłonowska, Pomoc dla Ukrainy – o czym należy pamiętać
5. 10.03 Katarzyna Adamska-Dutkiewicz, Katarzyna Sadło, Pomoc dla Ukrainy – o czym należy pamiętać
6. 12.04 Katarzyna Adamska-Dutkiewicz Planowane zmiany w sprawozdawczości ngo
7. 14.04 Katarzyna Adamska-Dutkiewicz, Planowane zmiany w sprawozdawczości ngo
6. 17.05 Katarzyna Adamska-Dutkiewicz, Deklaracja CIT-8 wersja 31 z załącznikami
7. 19.05 Katarzyna Adamska-Dutkiewicz, Deklaracja CIT-8 wersja 31 z załącznikami
8. 7.06 Giving Circle - nowoczesny model filantropii
9. 31.08 Sylwia Rzepka (Doradczyni SDL), Procedura AML
10. 7.11 Agnieszka Gamdyk, Różne problemy w księgowości
11. 1.12 Łukasz Górczyński (Doradca SDL), Ustawa o ekonomii społecznej
12. 15.12 Marek Kirkowski (uczestnik VI edycji SDL), O klubach sportowych

W minionym roku od marca do maja, kierując się sugestiami Doradców zgłoszonymi na okienku organizacyjnym w lutym 2022, testowaliśmy system okienek podwójnych. W tym okresie okienka odbywały się dwukrotnie – ten sam temat był powtarzany w terminie porannym i popołudniowym. Miało to zapewnić możliwość uczestnictwa w okienku wszystkim doradcom bez konieczności dostosowywania zawodowego grafiku. W okresie wakacyjnym i po wakacjach zrezygnowaliśmy jednak z tego systemu z uwagi na niską frekwencję na spotkaniach popołudniowych. Z rozmów z doradcami wynikało, że ich zainteresowanie uczestnictwem w tej formie wsparcia zmniejszyło się z powodu nadmiaru form zdalnych na wszystkich polach realizacji działań przez członków SDL.

Łącznie w Okienkach Doradców wzięło udział 105 uczestników, a wyświetleń nagrań było 66. Do form zdalnych wykorzystaliśmy platformę szkoleniową ZOOM, a także wyposażone w ubiegłym roku dzięki wsparciu PAFW studio nagrań. Webinaria publiczne zostały opublikowane na kanale FRSO na Youtube. Okienka Doradców mają charakter niepubliczny.

Filmy edukacyjne

W tegorocznej edycji programu Fimango powstały trzy filmy edukacyjne, których odbiorcami są lokalne organizacje. Filmy są nową formą krótkich filmowych instrukcji pomagających organizacjom przejść krok po kroku przez narzędzia internetowe wykorzystywane do realizacji formalności związanych z funkcjonowaniem ngo.

Tematyka i upowszechnienie filmów zostało ustalone z portalem ngo.pl – cd. działań nastąpi w 2023 roku.

Tematyka filmów:

Wysyłka sprawozdania do KRS – link: <https://www.youtube.com/watch?v=JfmCRz56FxFI>

Centralny Rejestr Beneficjentów Rzeczywistych – link: <https://www.youtube.com/watch?v=mX-ZmTsIbkm>

Rejestracja zbiorów publicznych – link: <https://www.youtube.com/watch?v=pfbfpoECrbQ> –

III. Forum Doradców Lokalnych i badanie usług doradczych dla ngo

W raportowanym okresie zostało zrealizowane badanie zakresu usług doradczych dla ngo oferowanych przez wiodące organizacje pozarządowe oraz dwudniowe spotkanie pod nazwą Forum Doradców Lokalnych, w którym uczestniczyli reprezentanci organizacji wspierających trzeci sektor oraz Doradcy bezpośrednio pracujących z organizacjami pozarządowymi. Efektem realizacji tych zadań jest raport, który stanowi załącznik do niniejszego sprawozdania.

Badanie typu usług doradczych dostarczanych przez wiodące organizacje pozarządowe odbyło się w okresie od września do października. Zaproszenie do udziału w badaniu zostało rozesłane do Doradców SDL, organizacji partnerskich FRISO, do liderów programów PAFW. Został wykonany research organizacji, które potencjalnie mogą być zaangażowane we wspieranie merytoryczne ngo. W jego wyniku otrzymaliśmy dane kontaktowe do lokalnych grup działania, ośrodków Działaj Lokalnie, ośrodków wspierania ekonomii społecznej, do których także zostało rozesłane zaproszenie. Wzięło w nim udział 27 organizacji.

Forum Doradców Lokalnych odbyło się w dniach 4-5 listopada 2022 roku w Ołtarzewie pod Warszawą. Celem spotkania było stworzenie przestrzeni do poznania się osób, które na co dzień swoją wiedzą i doświadczeniem wspierają organizacje pozarządowe w całej Polsce. Wzięło w nim udział 47 przedstawicieli organizacji wspierających ngo.

Forum było przestrzenią nie tylko do wymiany doświadczeń w zakresie wspierania rozwoju lokalnych organizacji, modeli sieciowania oraz standardów pracy, ale też rozpoznaniem potencjału współpracy różnych sieci doradców pracujących w środowiskach lokalnych, zdiagnozowaniem wspólnych wyzwań i poszukiwaniem praktycznych narzędzi do ich rozwiązywania. Pierwszy dzień spotkania poświęcono na analizę kondycji doradztwa w Polsce. Uczestnicy mieli możliwość wysłuchania prezentacji sieci doradczych i sieci wsparcia, poznania ich oferty, zakresu działania a także wyzwań, z jakimi muszą się mierzyć.

Prezentacje sieci doradczych i sieci wsparcia:

Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych – Sieć Doradców NGO / Fundusze dla Klimatu, Stowarzyszenie BORIS - Stołeczne Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych, Federacja Organizacji Pozarządowych Centrum Szpitalna - Informatorium dla organizacji pozarządowych, Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS – Sieć SPLOT, OWOP Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego – Sieć Doradców Lokalnych Fimango, Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce – Lokalne Partnerstwa PAFW, Federacja Funduszy Lokalnych w Polsce – Fundusz Lokalne, Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce - Sieć Ośrodków Działaj Lokalnie, Fundacja Wspomagania Wsi - Fundusz Lokalne, Fundacja Civis Polonus – Równać Szanse, Fundacja Liderzy Przemian - Program Stypendialny im. Lane’a Kirklanda, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych - Sieć OFOP ds. partnerstwa i funduszy europejskich.

W czasie drugiego dnia wyklarowały się obszary do dalszej pracy oraz zawiązało się 6 zespołów roboczych do wypracowanych w czasie warsztatu wyzwań:

1. Jak zapewnić wspólną jakość usług w sieci?
2. Jak stworzyć minimalny standard/zasady funkcjonowania organizacji infrastrukturalnej, by zapewnić elastyczność i różnorodność form wsparcia?
3. Jak wzmocnić przepływ informacji między sieciami?
4. Jak sieci/doradcy mogą zarabiać w sieciach? Jakie korzyści oferować członkom sieci?
5. Po co mamy współpracować?
6. Jak się spróbować dogadać z samorządami w sprawie wsparcia dla NGO?

Zespoły robocze deklarowały chęć dalszej pracy nad w/wym tematami. W tym celu na stronie Forum zapewniono im prywatne, dostępne po zalogowaniu przestrzenie, w których zamieszczono treści materiałów wypracowanych w czasie drugiego dnia spotkania.

Efekty prac zostaną przedstawione na spotkaniu planowanym na rok 2023.

Promocja Programu

Prócz działań merytorycznych realizowaliśmy akcję informacyjno-promocyjną: Zamieszczaliśmy informacje o prowadzonych działaniach w ramach Programu na stronie www.frso.pl oraz na profilu FRSO na fb. Cyklicznie (co miesiąc) rozsyłano newsletter o działaniach Fundacji, w tym także o szkoleniach w ramach programu Fimango, do kontaktów znajdujących się w bazie danych fundacji, czyli do 3362 organizacji. Newsletter zawiera także materiały edukacyjne, wysoko oceniane przez odbiorców. Kontynuowano rozsyłanie oferty szkoleń otwartych oraz współpracy przy poradnictwie do ODL. Braliśmy udział w wydarzeniach innych operatorów programów PAFW - Sektor 3.0. Kontynuowano współpracę z programem Liderzy PAFW, mającą na celu działalność promocyjno-informacyjną. Program Fimango był promowany na profilu Liderów PAFW oraz w ich newsletterze. Kontynuujemy współpracę z Działaj Lokalnie przypominając mailowo o dostępności usług w ramach Programu. Działania w ramach Programu są także intensywnie promowane na fanpage'u FRSO na fb.

PROGRAMY „Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej”

Wspieranie ekonomii społecznej jest od kilku lat jednym z priorytetów Fundacji. W 2012 roku skończyliśmy realizację finansowanego ze środków unijnych projektu „Skuteczne Przedsiębiorstwo Ekonomii Społecznej II – edukacja, wsparcie, promocja” i od maja 2012 roku rozpoczęliśmy realizację dwóch projektów będących jego kontynuacją – Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej w subregionie warszawskim (realizowany w partnerstwie z Miastem Stołecznym Warszawa, Fundacją Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych oraz Stowarzyszeniem BORIS) i Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej w subregionie siedleckim (realizowany w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Ośrodek Kultury i Aktywności Lokalnej SOKiAL w Krzesku oraz Gminą Zbuczyn. W związku z tą działalnością w roku 2012 otworzono lokalne biuro w Siedlcach). Oba projekty uległy zakończeniu z końcem listopada 2015 roku.

Od roku 2019 zmieniła się formuła działania oraz zasięg terytorialny programów.

- 1) ”Warszawski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w subregionach m.st. Warszawa i warszawsko-wschodnim, (WOWES) - (jako partner, z Fundacją Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych - Liderem oraz Stowarzyszeniem BORIS)
- 2) „Siedlecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (SOWES) - (jako lider, w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Ośrodek Kultury i Aktywności Lokalnej z Krzeska oraz Biurem Rachunkowym M.Bobryk. O.Michałowska S.C.).
- 3) „Podwarszawski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej” (subregiony warszawsko-wschodni i warszawsko- zachodni), jako lider, w partnerstwie z Fundacją Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych i Stowarzyszeniem BORIS.

W ramach tych projektów w roku 2022 prowadzono działania szkoleniowo-animacyjne i doradcze oraz tworzono miejsca pracy.

1) WOWES „Warszawski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w subregionach m.st. Warszawa i warszawsko-wschodnim”.

Regularnie prowadzono spotkania animacyjne z przedstawicielami środowisk planujących stworzenie podmiotu ekonomii społecznej. Kontynuowano prace z już powstałymi grupami inicjatywnymi oraz nowymi. Nawiązywano współpracę z istniejącymi PS/PES w celu rozeznania potrzeb i możliwości wspólnego działania. Udzielano wsparcia już istniejącym PS/PES z subregionów. Zakres wsparcia obejmował: wsparcie merytoryczne (zarządzanie finansami, wybór formy prawnej, pracę nad BP, diagnozę i analizę potrzeb, możliwości pozyskiwania środków, pomoc w pozyskiwaniu partnerów i budowaniu relacji z samorządami, planowanie strategiczne, wzmacnianie sprzedaży i rozwój działalności odpłatnej). Prowadzono spotkania animacyjne dla organizacji chcących się ekonomizować oraz dla grup przygotowujących się do tworzenia PES.

2) SOWES „Siedlecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w subregionie siedleckim”

Nawiązywano współpracę z istniejącymi PS/PES w celu rozeznania potrzeb i możliwości wspólnego działania. Prowadzono prace z grupami inicjatywnymi oraz istniejącymi PS/PES z subregionów. Zakres wsparcia obejmował: wsparcie merytoryczne (zarządzanie finansami, wybór formy prawnej, pracę nad BP, diagnozę i analizę potrzeb, możliwości pozyskiwania środków, pomoc w pozyskiwaniu partnerów i budowaniu relacji z samorządami. Kontynuowano działalność pierwszego na Mazowszu klastra ES, FRSO jest jego koordynatorem.. Przyznawano również dotacje na założenie PS oraz wsparcie pomostowe.

3) POWES „Podwarszawski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej” (subregiony warszawsko-wschodni i warszawsko-zachodni).

Regularnie prowadzono spotkania animacyjne z przedstawicielami środowisk planujących stworzenie podmiotu ekonomii społecznej. Kontynuowano prace z już powstałymi grupami inicjatywnymi oraz nowymi. Nawiązywano współpracę z istniejącymi PS/PES w celu rozeznania potrzeb i możliwości wspólnego działania. Udzielano wsparcia już istniejącym PS/PES z subregionów. Zakres wsparcia obejmował: wsparcie merytoryczne (zarządzanie finansami, wybór formy prawnej, pracę nad BP, diagnozę i analizę potrzeb, możliwości pozyskiwania środków, pomoc w pozyskiwaniu partnerów i budowaniu relacji z samorządami, planowanie strategiczne, wzmacnianie sprzedaży i rozwój działalności odpłatnej). Prowadzono spotkania animacyjne dla organizacji chcących się ekonomizować oraz dla grup przygotowujących się do tworzenia PES. Przyznawano także wsparcie finansowe na tworzenie miejsc pracy w PS oraz wsparcie pomostowe.

PROGRAMY Wsparcie Rozwoju Ekonomii

W roku 2022 Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego kontynuowała realizację dwóch analogicznych projektów finansowanych ze środków Marszałka woj. Mazowieckiego.

1) Wsparcie Rozwoju Ekonomii Społecznej na terenie subregionu warszawsko-zachodniego, iwarszawsko-wschodniego i M.St.Warszawa

W omawianym okresie (1.01.2022 - 31.12.2022), wspierany był rozwój podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, uczestniczących w projekcie, w szczególności poprzez:

- wzrost profesjonalizacji działań PES i PS oraz rozwój kompetencji ich liderów, a także animowanie i prowadzenie współpracy na poziomie lokalnym i subregionalnym;
- podniesienie umiejętności skutecznego zarządzania PES i PS, poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług informacyjnych, doradczych, edukacyjnych oraz animacyjnych, dających wszechstronną wiedzę i umiejętności prowadzenia działalności w obszarze ekonomii społecznej
  - podnoszenie wiedzy i umiejętności PES w zakresie cyfryzacji i ekologii
- wzrost wiedzy i umiejętności przedstawicieli PES i PS dot. współpracy wewnątrzsektorowej i międzysektorowej.
- wzmocnienie innowacyjności PES z subregionu, poprzez szkolenia w tym zakresie oraz budowanie lokalnego klastra ekonomii społecznej

W roku 2022 zrealizowano następujące działania:

Wsparcie tworzenia i rozwoju potencjału PES

Zadanie było realizowane zgodnie z wnioskiem i harmonogramem. Przeprowadzono ok. 84 godzin wsparcia doradczego dla 72 PES i 1 grupy inicjatywnej, w tym dla 3 organizacji w zakresie likwidacji. Zakres pozostałych porad był bardzo szeroki, od specjalistycznych konsultacji prawnych, księgowych, ogólnozaradczych, po promocję, PR, rejestrację w KRS, tworzenie biznesplanów, pozyskiwanie środków i pisanie wniosków o dotacje. Dokonano zakupu usług specjalistycznych dla 10 PES. Były to przede wszystkim usługi księgowe i marketingowe, ale także np. usługa opatentowania produktu czy doradztwo prawne w zakresie uzyskiwania rekomendacji PARP dla

programów profilaktycznych.

Przeprowadzono rekrutację i zrealizowano 1 cykl szkoleniowy Akademia Zarządzania Finansami dla 16 uczestników z 8 organizacji. Cykl składał się z czterech dwudniowych szkoleń (3-4 września, 1-2 października, 5-6 listopada oraz 3-4 grudnia 2022). Program obejmował: Sesja I: Wprowadzenie do planowania finansowego – podstawowa funkcja zarządcza w NGO, Sesja II: Rola budżetu w rozwoju organizacji, Sesja III: Kontrola i monitoring finansów, Sesja IV: Odpowiedzialność za zarządzanie - elementy księgowości zarządczej.

W ramach zadania szczególnie intensywnie współpracowaliśmy z klastrem organizacji pozarządowych w powiecie piaseczyńskim. Klaster "W zdrowym ciele zdrowy duch" jest rezultatem projektu "Wsparcie rozwoju ekonomii społecznej w subregionie warszawsko-zachodnim", realizowanym przez FRISO ze środków marszałka WM w latach 2019-2021. Odbyły się 4 spotkania klastra, planujące wspólne działania i inicjatywy. Członkowie klastra zrealizowali wspólne pikniki promocyjne i współpracowali ze sobą przy realizacji projektów. Z pomocą opiekuna klastra przygotowali i złożyli 1 wspólny projekt, niestety nie uzyskał on dofinansowania. Członkom klastra udało się wszakże pozyskać dofinansowanie większe niż w latach ubiegłych oraz pozyskać do współpracy partnerów z samorządu piaseczyńskiego. Prace klastra obejmują także wysiłki na rzecz pozyskania nowych członków (obecnie 4 organizacje).

Wszystkie działania zrealizowano zgodnie z zasadą dostępności, w salach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Materiały szkoleniowe i edukacyjne były w formatach dostępnych dla osób z dysfunkcjami wzroku. Nie wystąpiły inne potrzeby w zakresie dostępności.

Łącznie we wszystkich działaniach FRISO przeprowadziło 261 godzin wsparcia szkoleniowo-doradczego, dla 120 osób. W tym zadaniu było to 148 godzin wsparcia szkoleniowo-doradczego (84h konsultacji+64 h szkolenia).

Wsparcie rozwoju cyfrowego PES

W ramach wsparcia cyfrowego przeprowadziliśmy 1 szkolenie "Nowe technologie dla NGO" dla 8 organizacji oraz szkolenia indywidualne dla pracowników organizacji -członków klastra z zakresu pracy z canwą (program graficzny), tworzenia filmów cyfrowych, tworzenia stron internetowych, newslettera internetowego, a także konsultacje z pracy w excelu na poziomie zaawansowanym. Dokonaliśmy również zakupu usług specjalistycznych w tym zakresie dla 6 PS. Były to bardzo kompleksowe usługi wdrażania programów do obsługi pacjentów, tworzenia platform edukacyjnych, stron internetowych ze sklepem, jak również zwykłych stron internetowych, w formacie dostępnym dla osób ze specjalnymi potrzebami. Jest to ogromne wsparcie dla tych organizacji, które pozwala im wejść na wyższy poziom funkcjonowania.

W ramach zadania zrealizowaliśmy również 2 filmy instruktażowe, w formacie dostępnym dla osób ze szczególnymi potrzebami: **Rejestracja stowarzyszeń i fundacji w e-KRS** (https://youtu.be/_aA7wzQQDzk) oraz

Jak tworzyć i wykorzystywać profil zaufany (<https://youtu.be/zzkHz5TK7lo.>).

Filmy są udostępnione na kanale FRISO na platformie YouTube. Rozsyłałyśmy je także do organizacji z subregionu, które potrzebują takich informacji. Link do filmików był także zamieszczony w internetowym newsletterze FRISO. W ramach tego zadania wykonano 62 godz. wsparcia szkoleniowo-doradczego, dla 8 PES (nie licząc zasięgów filmów instruktażowych).

Wsparcie edukacji ekologicznej PES

Realizacja tego zadania okazała się trudniejsza niż zakładano i wymagała zmiany naszych wewnętrznych założeń. Rekrutacja na planowane szkolenie w zakresie oddziaływania ekologicznego wyłoniła jedynie 5 organizacji zainteresowanych tematem, zdecydowaliśmy się zatem przeprowadzić konsultacje, a nie szkolenie. Miały one ten sam temat, czyli analizę oddziaływania ekologicznego własnych organizacji w autorskim narzędziu Prove it. pl. Ponadto zorganizowaliśmy 1 wizytę studyjną dla 13 członków Lokalnej Organizacji Turystycznej z Mińska Mazowieckiego do Płocka, gdzie tamtejszy LOK zapoznał uczestników z ciekawymi rozwiązaniami w zakresie odpowiedzialnej turystyki. Wsparliśmy także Stowarzyszenie Polka Potrafi w tworzeniu planszowej gry edukacyjnej

na temat ekologii i zmian klimatu i przeprowadzeniu na jej bazie warsztatu edukacyjnego o zmianach klimatu dla nauczycieli i uczniów szkół podstawowych (1 czerwca 2022). W celu przezwyciężenia tegorocznych trudności w kolejnych latach realizacji projektu planujemy ścisłą współpracę z samorządami podległego nam terenu przy promocji naszych działań edukacyjnych w zakresie ekologii. W ramach tego zadania wykonano 51 godz. wsparcia dla 5 PES.

Wzmocnienie współpracy JST z sektorem ES

W ramach zadania specjalista ds współpracy z samorządem prezentował ofertę projektu oraz budował relacje z gminami i powiatami podległymi FRSO (powiat piaseczyński, pruszkowski i miński), składając im wizyty bezpośrednie, prowadząc korespondencję mailową, a także uczestnicząc w wydarzeniach na terenie subregionu (m.in. targi pracy, Targi CSR, Forum Rozwoju Mazowsza, lokalne pikniki organizowane przez OSP i KGW i JTS, spotkania organizowane przez MCPS w Mińsku Mazowieckim i Piasecznie). Nawiązał także relacje z rzecznikami ES w powiatach. Działania te przyczyniły się do lepszego rozpoznania potrzeb JTS w zakresie współpracy z PS i PES, co pozwoliło na sprofilowany zakup promocyjny usług od PS dla JTS w Piasecznie (warsztaty profilaktyczne w szkole do stowarzyszenia), Pruszkowie (catering na lokalne wydarzenie organizowane przez powiat od spółdzielni socjalnej) oraz dla wszystkich samorządów prezentowe zestawy ekologicznych przetworów (od spółdzielni socjalnej). Ponadto w ramach zadania przeprowadziliśmy 4-dniowe szkolenie pt: Usługi społeczne i deinstytucjonalizacja- nowy paradygmat polityki społecznej. Szkolenia odbyły się w dniach 19-20 października oraz 23-24 listopada, dla stałej grupy 15 uczestników z MOPSów, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, OPSów oraz CUSów. W szkoleniu uczestniczyły też 2 PES, jako ważni partnerzy w procesie deinstytucjonalizacji. Szkolenie uzupełniały konsultacje indywidualne dla uczestników. Szkolenie było prowadzone przez dwie specjalistki w tej dziedzinie, Karolinę Cyran-Juraszek oraz Annę Bugalską i zostało wysoko ocenione przez uczestników. W tym zadaniu FRSO wykonało 56 h wsparcia szkoleniowo-doradczego, dla 11 JTS.

Rozwój potencjału kadr OWES

Kadra OWES FRSO zrealizowała na siebie następujące szkolenie

1. Szkoła trenerów Szkoleń online Akademii SET - 1 osoba wzięła udział w półrocznym cyklu edukacyjnym
2. Dwa pakiety edukacyjne "Serwisy społecznościowe i reklama na FB i Instagramie (2 osoby)
3. Trzy pakiety edukacyjne i tyryletni dostęp platformy edukacyjnej NowoczesnaFirma.org. (3 osoby).

Wyjazd studyjny kadry OWES do Lizbony

W wyjeździe studyjnym do Lizbony w dniach 22-28 października 2022 wzięło udział 5 osób z kadry zespołu OWES. Była to wspólna wizyta dla kadry wszystkich Partnerów realizujących zadanie.

W czasie wizyty odwiedzono 5 PES – dwie kooperatywy spożywcze (Fruta Freia, Rizoma Cooperativa Integral), PES zajmujący się edukacją i doradztwem z zakresu racjonalnego i oszczędnego gospodarowania zasobami, w szczególności energią w kontekście kryzysu klimatycznego (Coopernico), PES prowadzący różnorakie działania reintegracyjne na osiedlu zamieszkałym głównie przez imigrantów z Afryki (Seacoop).

Wizyta była inspirująca dla kadry OWES, inspiracje wykorzystujemy w dalszej pracy specjalistek ds. wsparcia PES i ds. rozwoju lokalnego i ES.

Promocja

Ponadto ramach upowszechniania rezultatów projektu prowadziliśmy profil FRSO na FB, zamieszczaliśmy informacje w newsletterze internetowym FRSO, przygotowaliśmy i kolportowaliśmy materiały informacyjne oraz zorganizowaliśmy spotkanie prezentujące dotychczasowe efekty projektu w starostwie powiatowym w Piasecznie (28 grudnia 2022), dla przedstawicieli samorządu oraz członków naszego klastra.

2) Wsparcie Rozwoju Ekonomii Społecznej na terenie subregionu siedleckiego

Rezultatem projektu jest wzrost profesjonalizacji i innowacyjności PES z subregionu oraz lepsze przygotowanie do przekształcania się w przedsiębiorstwa społeczne i zatrudnianie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dostęp do usług wspierających zapewnił możliwość stałego rozwoju PES i rozwiązywania ich bieżących problemów. Realizacja zadań przyczyniła się do wzrostu wiedzy na temat ekonomii społecznej wśród samorządów subregionu, promocji usług społecznych i deinstytucjonalizacji. Utworzono 2 nowe podmioty ekonomii społecznej oraz wsparto już istniejące PES i PS. Na stronie internetowej zamieszczono filmy instruktażowe. Fanpage na Facebooku łączący beneficjentów, liderów, młode organizacje, PES, PS. Prowadzone są działania wspierające powstające nowe Centra Usług Społecznych lub Ośrodki Społeczności Lokalnej działające przy Gminnych Ośrodkach Pomocy Społecznej

W sposób ciągły prowadzona była także profesjonalizacja działań Oferentów, skierowanych do sektora ekonomii społecznej, w szczególności poprzez możliwość zapewnienia kompleksowego i długofalowego działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, w szczególności wsparcia PES i PS.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano następujące działania:

Wsparcie, tworzenie i rozwój potencjału mazowieckich PES

Zrealizowano 56,25h godzin doradczych. Merytorycznie porady i konsultacje obejmowały kwestie związane z zakładaniem PES (z uwzględnieniem różnorodnych form prawnych i typów PES i PS) oraz pełen zakres działania tych podmiotów, włącznie z tematyką prawną, finansową i marketingową, poprawy skuteczności działań mazowieckich PES i PS oraz zapobiegania ich likwidacji, ekonomizacji podmiotów ekonomii społecznej.

W ramach zadania zrealizowano również zakup usług specjalistycznych w kwocie 13 800 zł.

Działanie polegało na zakupie dla PES/PS specjalistycznych usług (obok doradztwa), np. w zakresie wsparcia procesu sprzedaży produktów i usług, aktualizacji stron oraz sklepów internetowych, z zakresu oligofrenopedagogiki, marketingu i procesu zarządzania w branży gastronomicznej.

Materiały dla uczestników doradztwa były dostępne również w formie elektronicznej.

Pomieszczenie, w którym było przeprowadzane doradztwo było przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Była możliwość dojazdu doradcy do klienta oraz skorzystania z doradztwa on-line.

Wsparcie w zakresie rozwoju cyfrowego

W okresie sprawozdawczym zrealizowano 48h godzin doradczych w zakresie rozwoju cyfrowego. Zróżnicowane wsparcie dotyczyło zarówno narzędzi prostych, jak Excel czy podpisy elektroniczne, kalendarze on-line, jak i zaawansowane, jak narzędzia wspierające sprzedaż, planowanie i zarządzanie projektami.

W celu osiągnięcia jak najszerszego oddziaływania przygotowano i upowszechniono wśród organizacji 3 filmy instruktażowe.

Fundacja w ramach zadania oferowała bezpłatne usługi w zakresie wdrażania narzędzi/technologii cyfrowych. Były one skierowane do organizacji gotowych na takie wdrożenie oraz takich, których nie stać na zakup ich na rynku. W ramach działania zakupiono usługi wdrażania i aktualizacji narzędzi cyfrowych np.: strony internetowej, sklepu czy magazynu dla PES i PS na łączną kwotę 7 100,50 zł

Wszystkie działania projektowe dostosowane były do potrzeb osób z niepełnosprawnościami tak aby nie wykluczać ich z udziału w projekcie na zasadzie równości z innymi osobami.

Wsparcie w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej i działań zapobiegającym niekorzystnym zmianom klimatu

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 8 godzin wsparcia szkoleniowo doradczego, które odbyło się w Siedlcach w dniu 28.11.2022r. dotyczące edukacji i diagnozujące sposób oddziaływania danej organizacji na środowisko naturalne. Wykorzystano przy tym autorskie narzędzie Prove it! Pl.

W ramach zadania w dniach 8-9.12.2022r. odbyła się także 1 dwudniowa wizyta studyjna do organizacji zaawansowanych pod względem minimalizowania negatywnego oddziaływania na środowisko. W wizycie wzięło udział 8 osób. Celem wizyty było budowanie świadomości ekologicznej i motywacji do wprowadzania zmian w PES i PS w tym zakresie.

Wszystkie działania projektowe dostosowane były do potrzeb osób z niepełnosprawnościami tak aby nie wykluczać ich z udziału w projekcie na zasadzie równości z innymi osobami.

Rozwój współpracy sektora ekonomii społecznej z JST

Głównym celem tego działania było popularyzowanie i rozwijanie ekonomii społecznej wśród JST poprzez wzmocnienie współpracy sektora ekonomii społecznej z JST oraz wypracowywanie rozwiązań w zakresie polityki lokalnej sprzyjających rozwojowi ekonomii i przedsiębiorczości społecznej. Oferent położył szczególny nacisk na promocję usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

W okresie sprawozdawczym w ramach zadania zrealizowano promocyjny zakup produktów i usług w PS i PES na łączną kwotę 11499zł. Zakupione produkty i usługi dostarczane i realizowane były dla JST celem promocji NGO jako wiarygodnych partnerów dla JTS. W ramach działania zakupiono m.in. usługę w postaci organizacji 2 wizyt studyjnych w podmiotach zrzeszonych w Siedleckim Klastrze Ekonomii Społecznej dla dwóch samorządów. Wizyty odbyły się w dniach 1-2.12.2022r. i łącznie uczestniczyło w nich 35 osób.

Oddziaływanie na samorządy zostało wzmocnione poprzez systematyczną pracę Specjalisty ds. współpracy, zgodną ze standardami OWES.

Zadanie obejmowało również wzmocnienie Siedleckiego Klastra ES poprzez organizację 3 spotkań jego członków oraz stałe wsparcie i planowanie działań w poszukiwaniu nowych członków.

Wszystkie działania projektowe dostosowane były do potrzeb osób z niepełnosprawnościami tak aby nie wykluczać ich z udziału w projekcie na zasadzie równości z innymi osobami.

Rozwój kadry OWES

W ramach tego zadania zrealizowano zakup 4 szkoleń dla personelu, zgodne z ich potrzebami, określonymi w corocznych rozmowach okresowych oraz modelu kompetencyjnym. Zakres szkoleń obejmował m.in. wystąpienia publiczne, wsparcie zarządzania i organizacji pracy.

Zaplanowany wyjazd ewaluacyjny został zrealizowany w ramach działań własnych oferenta. Środki przeznaczone na ten cel zostały przeniesione na inne działania.

Nieodpłatna pomoc prawna

W ramach działań statutowych na podstawie udzielonej przez Ministerstwo Sprawiedliwości dotacji prowadzono w mieście stołecznym Warszawa na terenie dzielnicy Wilanów 1 (jeden) punkt porad prawnych. Punkt funkcjonuje codziennie przez 4 godziny.

W okresie od 1 stycznia 2022 do 31 grudnia 2022 roku w punkcie na terenie Wilanowa udzielono 166 nieodpłatnych porad prawnych. W ramach punktu nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzono również działania związane z edukacją prawną. Przeprowadzono dwa szkolenia:

1) 31 sierpnia 2022 r, temat „Zmiany w prawie pracy w roku 2022 - prawne aspekty zatrudniania

pracowników”.

2) 26 października 2022 r, temat „Zmiany w prawie pracy w roku 2022 – prawne aspekty zatrudniania pracowników”.

Projekt Studio

W 2022 roku w ramach działalności statutowej oferowaliśmy pomoc organizacjom w:

- nagrywaniu szkoleń,
- prowadzeniu wykładów, podcastów, wywiadów
- emitowaniu live'ów, streamingów

Umożliwiamy możliwość korzystania z przestrzeni naszego profesjonalnego studia.

W dni robocze, w godzinach pracy organizacje pozarządowe mogą nieodpłatnie skorzystać z przystosowanej przestrzeni. Osprzęt i przestrzeń jest przygotowywana i udostępniana po ustaleniach z zainteresowanymi organizacjami.

Studio, zaplecze socjalne i toaleta są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Udostępniana przestrzeń jest na parterze, ale do budynku, na klatkę schodową prowadzą dwa schodki, co uniemożliwia zakwalifikowanie przestrzeni do w pełni dostępnej dla osób z niepełnosprawnością ruchową.

Stworzenie studia nagrań było możliwe dzięki programowi „Fundusz pomocowy dla organizacji pozarządowych oraz inicjatyw obywatelskich 2020” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, realizowanego przez Fundacja Edukacja dla Demokracji.

Zaangażowanie w działania partnerskie oraz inne wydarzenia związane z sektorem NGO i ekonomią społeczną

Fundacja angażuje się w inicjatywy realizowane przez inne instytucje. Jesteśmy członkiem-założycielem Stałej Konferencji Ekonomii Społecznej, członkiem Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych. Przedstawiciele Fundacji są obecni w licznych ciałach zajmujących się rzecznictwem i dialogiem, jesteśmy w Komitecie Monitorującym PO FIO, Komitecie Akredytacyjnym OWES a także w prezydenckim Zespole ds. Rozwiązań Finansowych i Prawnych oraz Radzie ds. aktualizacji i monitorowania Strategii Polityki Społecznej dla woj. mazowieckiego, KM RPO woj. mazowieckiego oraz jego grupie roboczej OS-XI., KM POWER.

Angażujemy się też w inne przedsięwzięcia realizowane przez organizacje pozarządowe.

Przedstawiciele Fundacji biorą udział w spotkaniach branżowych dotyczących ekonomii społecznej (spotkania sieciujące OWES, spotkania podnoszące kwalifikacje doradców czy też animatorów i doradców kluczowych OWES). Przedstawicielka Fundacji uczestniczy w pracach rozmaitych ciał związanych z 3 sektorem oraz ekonomią społeczną, m.in: KKRES przy MRPiS (założenia do ustawy o ESiS oraz prace nad nowym KPRES). Bierzymy regularnie udział w wydarzeniach typu OFIP czy OFES (Ogólnopolskie Forum Ekonomii Społecznej). W ramach aktywności w warszawskich ciałach dialogu, Fundacja jest członkiem Dzielnicowej Komisji Dialogu Społecznego w Dzielnicy Praga – Północ a nasza przedstawicielka jest Przewodniczącą prezydium.

Należymy też do Branżowej Komisji Dialogu Społecznego ds. Organizacji Wspierających.

3. Opis głównych zdarzeń prawnych w działalności fundacji o skutkach finansowych

Opisane w poprzedniej części programy mają następujące wartości w 2022 roku, wynikające z zawartych umów:

- Stołeczne Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych - SCWOP finansowanie ze środków Miasta Stołecznego Warszawa 189 476,00 PLN
- Program Fimango 2022 finansowanie ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności - 450 428,97 PLN
- Warszawski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej - finansowanie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego - 212 458,07 PLN
- Siedlecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej - finansowanie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego - 117 499,88 PLN
- Podwarszawski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej - finansowanie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego - 139 479,49 PLN

- Wsparcie rozwoju ekonomii społecznej w subregionie 1 finansowanie ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego - 413 376,75 PLN
- Wsparcie rozwoju ekonomii społecznej na terenie subregionu siedleckiego - finansowanie ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego - 117 493,00 PLN
- Nieodpłatna pomoc prawna - finansowanie ze środków Ministerstwa Sprawiedliwości i Miasta Stołecznego Warszawa - 63 910,00 PLN

Działalność odpłatna

FRSO na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.), prowadzi działalność odpłatną. W 2022 roku polegała ona na:

- w administracyjnej obsłudze biura,
- wynajmie lokali
- działalności wspomagającej powadzenie biura.

Działalność odpłatna prowadzona była w oparciu o § 6 pkt 12 Statutu - działalność wspomagającą technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające w sferze pożytku publicznego i podjętej w 2019 roku uchwały.

4. Informacja o tym, czy fundacja prowadziła działalność gospodarczą (zaznaczyć odpowiednie pole)

NIE

TAK

X

5. Informacja o prowadzonej działalności gospodarczej według wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS (należy podać kody PKD działalności gospodarczej wpisanej do rejestru przedsiębiorców KRS wraz z ich opisem słownym oraz kody i opis słowny faktycznie prowadzonej działalności gospodarczej)

Fundacja prowadzi działalność gospodarczą, z której przychody służą dofinansowaniu działalności statutowej (np. zapewnieniu wkładu własnego do projektów). Działalność gospodarcza ma charakter pomocniczy i nie stanowi dużej pozycji w budżecie Fundacji, ale pozwala realizować szkolenia nie mieszczące się w żadnym z obecnie realizowanych fundacyjnych projektów.

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego zgodnie ze swoim statutem może prowadzić działalność gospodarczą w następujących zakresach:

- a) pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane (85.59)
- b) działalność wspomagająca edukację (85.6)
- c) doradztwo związane z zarządzaniem (70.2)
- d) działalność wydawnicza (58)
- e) działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów (82.3)
- f) sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub internet (47.91 Z)
- g) działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych (59)
- h) działalność usługowa w zakresie informacji (63)
- i) rachunkowo-księgowo i doradztwo podatkowe (69.2)
- j) badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych (72.2)
- k) badanie rynku i opinii publicznej (73.20 Z)
- l) działalność związana z tłumaczeniami (74.30 Z)
- m) pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, gdzie indziej niesklasyfikowana (74.90 Z)
- n) badanie rynku i opinii publicznej (73.2)

- o) pozostała działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana (96.09)
- p) drukowanie i działalność usługowa związana z poligrafią (18.1)
- q) działalność związana z zatrudnieniem (78)
- r) działalność organizacji członkowskich (94)

W 2022 roku prowadzono działania gospodarcze w obszarach:

- pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane (85.59)
- doradztwo związane z zarządzaniem (70.2)
- działalność związana z zatrudnieniem (78)

Dochód z działalności gospodarczej jest w całości przekazywany na działalność statutową. Działalność gospodarcza ma charakter pomocniczy lub uzupełniający względem działalności statutowej.

6. Odpisy uchwał zarządu fundacji (*należy dołączyć odpisy uchwał zarządu fundacji w formie np. kserokopii, podjętych w okresie sprawozdawczym, którego dotyczy sprawozdanie, bądź wskazać, iż zarząd nie podejmował uchwał*)

W roku 2022 Zarząd Fundacji podjął następujące uchwały:

Uchwała Zarządu Fundacji nr 1/2022 z dnia 3 stycznia 2022 roku w sprawie zmiany planu kont.

Uchwała Zarządu Fundacji nr 2/2022 z dnia 3 stycznia 2022 roku w sprawie zmiany planu kont.

Uchwała Zarządu Fundacji nr 3/2022 z dnia 3 stycznia 2022 roku w sprawie zmiany przyjętych zasad rachunkowości.

Uchwała Zarządu Fundacji nr 4/2022 z dnia 28 kwietnia 2022 roku w sprawie zmiany planu kont.

Uchwała Zarządu Fundacji nr 5/2022 z dnia 28 kwietnia 2022 roku w sprawie wkładu własnego do projektu „ Podwarszawski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej”.

Uchwała Zarządu Fundacji nr 6/2022 z dnia 28 kwietnia 2022 roku w sprawie zmiany planu kont.

Uchwała Zarządu Fundacji nr 7/2022 z dnia 28 kwietnia 2022 roku w sprawie wkładu własnego do projektu „Siedlecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej”.

Uchwała Zarządu Fundacji nr 8/2022 z dnia 28 kwietnia 2022 roku w sprawie zmiany planu kont.

Uchwała Zarządu Fundacji nr 9/2022 z dnia 28 kwietnia 2022 roku w sprawie wkładu własnego do projektu „Warszawski OWES”

Uchwała Zarządu Fundacji nr 10/2022 z dnia 9 czerwca 2022 roku w sprawie zmiany planu kont.

Uchwała Zarządu Fundacji nr 11/2022 z dnia 9 czerwca 2022 roku w sprawie wkładu własnego do projektu „ Wsparcie Rozwoju Ekonomii Społecznej w subregionie siedleckim”.

Uchwała Zarządu Fundacji nr 12/2022 z dnia 10 czerwca 2022 roku w sprawie zmiany planu kont.

Uchwała Zarządu Fundacji nr 13/2022 z dnia 12 grudnia 2022 roku w sprawie zmiany planu kont.

Uchwała Zarządu Fundacji nr 14/2022 z dnia 30 grudnia 2022 roku w sprawie zmiany planu kont.

III. Informacja o wysokości uzyskanych przychodach fundacji w okresie sprawozdawczym

	Kwota (w podziale na formy płatności)	
	Przelew	Gotówka
	1 983 448,18	0,00
a. Przychody z działalności statutowej	1 936 703,23	0,00
b. Przychody z działalności gospodarczej	41 350,84	0,00
c. Pozostałe przychody (w tym przychody finansowe)	5 394,11	0,00

2. Informacja o źródłach przychodów		
a. Przychody z działalności odpłatnej w ramach celów statutowych	1 398,36	0,00
b. Ze źródeł publicznych ogółem, w tym:	1 484 825,61	0,00
- Ze środków budżetu państwa	764 479,86	0,00
- Ze środków budżetu jednostek samorządu terytorialnego	720 345,75	0,00
e. Ze spadków, zapisów	0,00	0,00
f. Z darowizn	0,00	0,00
g. Z innych źródeł (<i>wskazać jakich</i>) – <i>bezzwrotna pomoc zagraniczna, działalność gospodarcza, operacyjna i finansowa razem</i>	497 224,21	0,00
3. Jeżeli prowadzono działalność gospodarczą		
a. Wynik finansowy z prowadzonej działalności gospodarczej (<i>tj. przychody minus koszty</i>)		5 516,04
b. Procentowy stosunek przychodu osiągniętego z działalności gospodarczej do przychodu osiągniętego z pozostałych źródeł		2,08
IV. Informacja o poniesionych kosztach w okresie sprawozdawczym		
	Kwota (<i>w podziale na formy płatności</i>)	
	Przelew	Gotówka
	1 955 602,50	20 797,20
a. Koszty realizacji celów statutowych	1 918 453,66	20 442,20
b. Koszty administracyjne (<i>czynsze, opłaty pocztowe, telefoniczne itp.</i>)	775,03	355,00
c. Koszty działalności gospodarczej	35 834,80	0,00
d. Pozostałe koszty (<i>w tym koszty finansowe</i>)	539,01	0,00
V. Informacja o zatrudnieniu i wynagrodzeniu		
1. Liczba osób zatrudniona w fundacji na podstawie stosunku pracy (<i>wg zajmowanego stanowiska</i>)	członkowie zarządu 2 os kadra merytoryczna 7 os kadra finansowo-administracyjna 2 os razem 11 os	
a. Liczba osób zatrudniona wyłącznie w działalności gospodarczej	0,00	
3. Łączna kwota wynagrodzeń (<i>brutto</i>) wypłaconych przez fundację w okresie sprawozdawczym (wraz z pochodnymi od wynagrodzeń)	921 592,88	
a. Z tytułu umów o pracę (<i>z podziałem na wynagrodzenia, nagrody, premie i inne świadczenia, z wyodrębnieniem całości tych wynagrodzeń osób zatrudnionych wyłącznie w działalności gospodarczej</i>)	0,00	
b. Z tytułu umów zlecenia	128 953,88	
c. Wysokość rocznego lub przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wypłaconego łącznie członkom zarządu i innych organów fundacji oraz osobom kierującym wyłącznie działalnością gospodarczą (<i>z podziałem na wynagrodzenia, nagrody, premie i inne świadczenia</i>)	217 739,89 (kwota wynagrodzenie zarządu obejmuje prace merytoryczne w ramach działalności statutowej, gospodarczej i administracyjnej)	

d. Wysokości rocznego lub przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wypłaconego osobom kierującym wyłącznie działalnością gospodarczą (z podziałem na wynagrodzenia, nagrody, premie i inne świadczenia)	0,00			
VI. Informacja o udzielonych przez fundację pożyczkach pieniężnych w okresie sprawozdawczym				
1. Fundacja udzielała pożyczek pieniężnych (zaznaczyć odpowiednie pole)	NIE	X	TAK	
2. Wysokość udzielonych pożyczek pieniężnych	nie dotyczy			
3. Wskazanie pożyczkobiorców i warunków przyznania pożyczek pieniężnych	nie dotyczy			
4. Statutowa podstawa udzielenia pożyczek pieniężnych	nie dotyczy			
VII. Środki fundacji				
1. Kwoty zgromadzone na rachunkach płatniczych, ze wskazaniem banku w przypadku rachunku bankowego lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej (należy podać dane na koniec roku sprawozdawczego)				
Środki pieniężne (stany kont na 31 grudnia 2022 roku) były lokowane w:				
Bank mBank Oddział Warszawa				
- konto złotówkowe dla programu SOWES	73 772,42			
- konto złotówkowe	2 570,99			
BNP Paribas Bank Polska				
- konto złotówkowe Fimango 2022	22 111,66			
- konto złotówkowe WOWES	535 029,77			
VELO BANK				
- konto złotówkowe (oszczędnościowe)	326,95			
PEKAO S.A.				
- konto złotówkowe główne	86 955,98			
- konto złotówkowe dla programu WOWES	25,30			
- konto złotówkowe dla programu POWES	273 625,65			
2. Wysokość kwot zgromadzonych w gotówce (należy podać dane na koniec roku sprawozdawczego)				2 551,26
3. Wartość nabytych obligacji oraz wielkość objętych udziałów lub nabytych akcji w spółkach prawa handlowego ze wskazaniem tych spółek	4. Dane o nabytych nieruchomościach, ich przeznaczeniu oraz wysokości kwot wydatkowanych na to nabycie	5. Nabyte pozostałe środki trwałe		
nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy		

6. Dane o wartościach aktywów i zobowiązań fundacji ujętych we właściwych sprawozdaniach finansowych sporządzanych dla celów	Aktywa	Zobowiązania
	1 053 359,83	892 923,29

VIII. Dane o działalności zleconej fundacji przez podmioty państwowe i samorządowe (usługi, państwowe zadania zlecone i zamówienia publiczne) oraz o wyniku finansowym tej działalności

nie dotyczy

IX. Informacja o rozliczeniach fundacji z tytułu ciężących zobowiązań podatkowych, a także informacja w sprawie składanych deklaracji podatkowych

Fundacja składa co miesiąc deklaracje VAT-7 oraz ZUS. Fundacja składa roczną deklarację CIT-8 wraz z wymaganymi załącznikami oraz PIT-4R. W przypadku rozliczeń ryczałtowych składane są rozliczenia PIT-8AR. Osobom fizycznym wystawiane są PIT-11.

Zobowiązania Fundacji wobec Skarbu Państwa były regulowane w terminach ustawowych. W przypadku wystąpienia opóźnień naliczono stosowne odsetki.

Zobowiązania wobec budżetu na dzień 31 grudnia 2022 wynosiły:

- składki ZUS: 308,12
- podatek dochodowy od osób prawnych: 194,00
- PPK: 26,59
- podatek od towarów i usług VAT: 3,11

Razem zobowiązania na rzecz budżetu: 531,82

X. Informacja, czy fundacja jest instytucją obowiązaną w rozumieniu ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 971)	NIE	X	TAK	
---	------------	----------	------------	--

XI. Informacja o przyjęciu lub dokonaniu przez fundację płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane, wraz ze wskazaniem daty i kwoty operacji

nie dotyczy

XII. Informacja o przeprowadzanych kontrolach w fundacji

1. Informacja, czy w fundacji była przeprowadzona kontrola
(zaznaczyć odpowiednie pole)

NIE

TAK

X

2. Wyniki przeprowadzonej kontroli w fundacji (jeśli taka była)

W dniach 19-21 kwietnia 2022 roku kontrolerzy IDIPSUM Sp. z.o.o. przeprowadzili kontrolę projektu Franczyza Społeczna realizowanego w poprzednich latach roku na zlecenie Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej-Instytucja Pośrednicząca dla działania 9.2 Rozwój ekonomii społecznej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Kontrola prowadzona była u lidera Spółdzielni Socjalnej Dalba i FRSO jak partnera zdalnie. Wynik kontroli był pozytywny i potwierdził prawidłowość przeprowadzanych operacji.

.....
podpis członka zarządu fundacji*

.....
podpis członka zarządu fundacji*

Warszawa 28-12-2023
miejscowość, data